

TREXEI, TREXEI, TREXEI... TO NEPO

ΣΕΧΙΔΟΥ Ο.¹, ΜΠΟΛΗΣ ΧΡ.¹, και ΜΠΑΡΟΥΤΕ Α.¹

¹ 9/Θ Δημοτικό Σχολείο Δρυμού, 4^ο Γρ. Α/θμιας Εκπ/σης Δυτ. Θεσ/νίκης
e-mail: mail@dim-drymou.thess.sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα πλαίσια των Προγραμμάτων Π.Ε. του Παν/μίου Αιγαίου και σε συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο, τη διευθύντρια του σχολείου, την υπεύθυνη του Προγράμματος, το Σύλλογο Γονέων, καθώς και σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, υλοποιήσαμε το Πρόγραμμα αυτό. Η επισήμανση, από τα παιδιά, του προβλήματος των συχνών διακοπών στο τοπικό υδροδοτικό δίκτυο, παράλληλα με τη μόλυνση και την κακή διαχείριση του νερού της περιοχής, στάθηκε η αφορμή να εντοπίσουμε και να οριοθετήσουμε το θέμα μας, με τίτλο : **TREXEI...TREXEI...TREXEI TO NEPO** Χρησιμοποιώντας ως εργαλεία τη βιωματική, δημιουργική, συμμετοχική και συνεργατική μάθηση, επιδιώξαμε τη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών απέναντι στο τοπικό και – κατ' επέκταση – ευρύτερο περιβάλλον. Με το Πρόγραμμα στοχεύσαμε κυρίως στην επαφή των μαθητών/τριών με τα προβλήματα του κοινωνικού τους περιγύρου και στην ενεργοποίησή τους προς αυτή την κατεύθυνση. Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να συνεργαστούν για την αύξηση της επίγνωσης γύρω από τη σωστή διαχείριση των πολύτιμων υδάτινων πόρων, να ανακαλύψουν και να διδαχτούν τρόπους εξοικονόμησης στη χρήση τους και να καλλιεργήσουν τη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο καλούνται να ζήσουν.

SEHIDOU O.¹, BOLIS CH.¹, and BAROUTE A.¹

¹ Elementary School of Drymos
e-mail: mail@dim-drymou.thess.sch.gr

ABSTRACT

In the frames of Programs P.E. of the University of Aigaiou and in cooperation with the school advisor, the school director, the person in charge of the Program, the Association of Parents, as well as in collaboration with the local institutions, we materialised this Program. The pointing out, from the children, of the problem of frequent interruptions in the local water supply network, together with the pollution and the bad management of the local water, gave us a handle to locate and define our subject, titled: **RUNS ... RUNS ... RUNS THE WATER** Using as tools the experiential, creative, participative and cooperative learning, we promoted the formation of attitudes and behaviors in the local and – by extension – the wider environment. With this Program we aimed mainly at the contact of the students with the problems of their social environment and at their activation to this direction. The children had the occasion to collaborate for the increase of conscience about the right management of the precious aquatic resources, to discover and to be taught ways of saving in their use and to cultivate the viability of the environment in which they are called to live.

Λέξεις κλειδιά: Διαχείριση νερού, βιωματική μάθηση, παρατήρηση, ομαδικός τρόπος εργασίας, εκκερνώσεις, υπεράντληση, εξοικονόμηση υδατικών πόρων, σεβασμός και εκτίμηση για το περιβάλλον, οικιστικές επιλογές, οικοδομική αναρχία, επεξεργασία στοιχείων, βιωσιμότητα του περιβάλλοντος

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Η αφορμή για την επιλογή του Θέματος αυτού προήλθε από το μάθημα της Μελέτης του περιβάλλοντος της Γ΄ τάξης για τον κύκλο του νερού. Τα παιδιά κατά τη διάρκεια του μαθήματος επεσήμαναν τα προβλήματα που υπάρχουν στην περιοχή τους, σχετικά με τη διαχείριση του νερού, τη μόλυνση, τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να κάνουμε εξοικονόμηση και τη σημασία που έχει το νερό για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής.

Φωτογραφία 1. Ζωγραφιά των παιδιών

Το γεγονός λοιπόν αυτό διαμόρφωσε και οριοθέτησε τα κριτήρια επιλογής του θέματός μας σχετικά με:

- Την ακαταλληλότητα του νερού των πηγών που υπάρχουν στον οικισμό.
- Το πρόβλημα των διακοπών της ύδρευσης ιδιαίτερα τους μήνες του καλοκαιριού.
- Την έλλειψη αποχετευτικού δικτύου.
- Τη μόλυνση της λίμνης Κορώνειας στην περιοχή του Αγ. Βασιλείου.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι του προγράμματός μας οριοθετήθηκαν ως εξής:

Γνωστικοί

- Η συνειδητοποίηση του προβλήματος με το νερό ως ένα από τα μεγαλύτερα περιβαλλοντικά θέματα που απασχολούν τον πλανήτη μας.
- Η απόκτηση δεξιοτήτων για την επίλυση προβλημάτων που αφορούν γενικότερα το περιβάλλον.
- Ο εμπλουτισμός των γνώσεων των μαθητών μέσα από την αυτενέργεια και τα προσωπικά τους βιώματα.

Συναισθηματικοί

- Η απόκτηση εμπειριών και γνώσεων για το περιβάλλον με τη χρησιμοποίηση των αισθήσεων για καταγραφή και συλλογή δεδομένων.
- Η ανάπτυξη της ευθύνης απέναντι στο περιβάλλον και της συμμετοχικότητας για την επίλυση των προβλημάτων.
- Η καλλιέργεια δεσμών συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των μαθητών.

Ψυχοκινητικοί

- Η ανάδειξη και αξιοποίηση ταλέντων και δεξιοτήτων με την ανάληψη πρωτοβουλιών.
- Η άσκηση των μαθητών στον ομαδικό τρόπο εργασίας, συγκέντρωσης και επεξεργασίας στοιχείων .
- Η άσκηση των μαθητών να συμμετέχουν σ' ένα επιστημονικό τρόπο έρευνας, επιλογής και συγκέντρωσης υλικού.
- Η καλλιέργεια του γραπτού και προφορικού λόγου
- Η ανάληψη πρωτοβουλιών από όλους τους μαθητές.

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Για να προσεγγίσουμε το θέμα, χρησιμοποιήσαμε τις εξής μεθόδους:

- Οργάνωση ομάδων έρευνας και εργασίας με τη **μέθοδο project (βιωματική προσέγγιση)**.
- Συλλογή πληροφοριών – υλικού μέσα από δραστηριότητες, επισκέψεις, συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια και φωτογραφίες της περιοχής.
- Μελέτη πεδίου επί τόπου(**Field trip**)
- Καταγραφή αποτελεσμάτων έρευνας (**ανακαλυπτική και εποικοδομητική μέθοδος**).

Φωτογραφία 2. Παραλίμνιος οικισμός στο Δισπηλιό Καστοριάς.

- Αναζήτηση πιθανών λύσεων και διατύπωση προτάσεων από τους μαθητές (**μέθοδος επίλυσης του προβλήματος**).
- Παρουσίαση της έρευνας και των αποτελεσμάτων (έκθεση ζωγραφικής, κατασκευή μακέτας, έκδοση εντύπου και δημιουργία CD).

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος συνοψίζονται ως εξής:

- Συνεργασία της ομάδας με τον Πολιτιστικό Σύλλογο.
- Συνέντευξη από ηλικιωμένους κατοίκους.
- Συνεργασία με την υπηρεσία ύδρευσης της δημοτικής αρχής
- Συχνές επιτόπου επισκέψεις για παρατήρηση των πηγών που υπάρχουν μέσα στον οικισμό.

- Επίσκεψη περιμετρικά του οικισμού προκειμένου να παρατηρήσουν οι μαθητές τη φυσική διαδρομή των ρεμάτων που υπήρχαν και υπάρχουν και να διαπιστώσουν την έλλειψη αποχετευτικού δικτύου.
- Παιχνίδια σχετικά με το νερό (ο λαβύρινθος της σταγόνας κ.α.)
- Κατασκευή του κύκλου του νερού με τεχνική κολάζ.
- Ανάγνωση παραμυθιών με θέμα το νερό.
- Επισκέψεις στα λουτρά Λαγκαδά ,στο Κέντρο πληροφόρησης του δέλτα Αξιού, στο Μουσείο ύδρευσης Θεσσαλονίκης, στη λίμνη Κορώνεια για ενημέρωση στο θέμα της διαχείρισης και της υποβάθμισης της ποιότητας του νερού.
- Συνεργασία με το Δασαρχείο Λαγκαδά για να ενημερωθούν οι μαθητές για την σκόπιμη εκμετάλλευση του νερού με τρόπο που να μη μειώνεται και να μη θίγονται οι θετικές περιβαλλοντικές επιδράσεις.
- Δημιουργία ιστοριών με θέματα για τη ρύπανση και τη διαδρομή της σταγόνας.
- Δραματοποίηση των παραπάνω ιστοριών.
- Δημιουργία γωνιάς στο σχολείο με έργα των μαθητών σχετικά με το νερό.

Φωτογραφία 3. Μέτρηση θερμοκρασίας νερού στη λίμνη Κερκίνη.

5. ΔΡΑΣΕΙΣ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Οι δράσεις και οι παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος συνοψίζονται σε:

- Επιτόπου επίσκεψη στον οικισμό για καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης των παραδοσιακών πηγών με πρόταση προγράμματος προς τη Δημοτική Αρχή για τη συντήρηση και διατήρησή τους.
- Γράμματα των παιδιών προς Δήμο, Νομαρχία, Υπουργείο Πολιτισμού, Πολιτιστικούς Συλλόγους για το σοβαρό πρόβλημα της έλλειψης αποχετευτικού δικτύου.
- Κατασκευή μακέτας με τον κύκλο του νερού.
- Δημοσίευση άρθρου σε τοπική εφημερίδα. για τους τρόπους σωστής διαχείρισης του νερού.
- Συλλογή και έκθεση φωτογραφικού υλικού.
- Δημιουργία εντύπων για τους τρόπους εξοικονόμησης του νερού.
- Δραματοποιήσεις και παιχνίδια ρόλων με θέματα σχετικά με το νερό.

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στο συνολικό μας Πρόγραμμα χρησιμοποιήσαμε την αρχική, διαμορφωτική και τελική αξιολόγηση παράλληλα και όπως φάνηκε τα παιδιά ευχαριστήθηκαν ιδιαίτερα αφού είχαν την ευκαιρία να δράσουν ως δημοσιογράφοι, φωτογράφοι, σχολιαστές, κριτικοί και ιστορικοί.

Με το αρχικό ερωτηματολόγιο στα παιδιά επιδιώχθηκε μια πρώτη παρατήρηση της συμπεριφοράς τους στο συγκεκριμένο θέμα.

- Η συζήτηση με τα παιδιά και τους γονείς γύρω από το θέμα πραγματοποιήθηκε για να δούμε κατά πόσο τους είναι ενδιαφέρον.
- Με τη σύγκριση εικόνων του ρέματος στις δεκαετίες του 1980 και του 2000 διαπιστώθηκε η ικανότητά τους στη συλλογή και τη σύγκριση δεδομένων.
- Η διανομή τροποποιημένου ερωτηματολογίου «Σκέφτομαι και γράφω» ως στόχο είχε να παρατηρήσουμε τυχόν αλλαγές στη στάση και τη συμπεριφορά των μαθητών στο συγκεκριμένο θέμα.
- Τέλος με τη διανομή του τελικού ερωτηματολογίου στα παιδιά διαπιστώθηκε αν και κατά πόσο υπήρξε θετική αντιμετώπιση του θέματος από τα παιδιά.
- Επίσης η αξιολόγηση του προγράμματος βγήκε και μέσα από παιχνίδια ρόλων με δραματοποιήσεις και αυθόρμητες επινοήσεις παραμυθιού.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Από την έρευνα και την εκπόνηση του προγράμματος διαπιστώθηκε ότι:

Το πρόβλημα του νερού αναμφίβολα εξαρτάται από την ευαισθητοποίηση και τις επιλογές του ανθρώπου στη διαχείρισή του.

Η ορθολογική χρήση του νερού απαιτεί συνειδητοποίηση του μεγέθους του προβλήματος και διεκδίκηση συμπεριφορών προσωπικής και συλλογικής ευθύνης, για ένα βιώσιμο περιβάλλον.

Οι οικιστικές συμπεριφορές που επέρχονται σε μακρά ή βραχεία χρονικά διαστήματα αποδεικνύουν τη σύνδεση της ανθρώπινης δραστηριότητας με το φυσικό και κατ' επέκταση, το υδάτινο περιβάλλον.

Φωτογραφία 3. Ζωγραφιά στον τοίχο της τάξης. Ο κύκλος του νερού.

1. Κοινωνικοποίηση

Ενισχύθηκε το ενδιαφέρον των μαθητών για τους φυσικούς υδάτινους πόρους της περιοχής. Μέσα από επιλεγμένες δράσεις, αντιμετώπισαν τη μελέτη και την έρευνα του θέματος, με ολοκληρωμένη συστημική λογική και πρακτική, η οποία έλαβε υπ' όψιν της όχι μόνο την οικολογική προσέγγιση αλλά και τις παραδόσεις, τη θρησκευτική λατρεία, τις πολιτισμικές επιρροές, τις κοινωνικές αντιλήψεις, τις παραγωγικές διαδικασίες και τις οικονομικές προοπτικές.

2. Ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης

Η γη μας χαρακτηρίζεται ως «γαλάζιος πλανήτης» χάρη στην ύπαρξη του πολύτιμου υγρού στοιχείου. Όλος αυτός ο υδάτινος κόσμος κινδυνεύει να αφανιστεί από την αλόγιστη δράση του ανθρώπου, την απεριόριστη αύξηση του πληθυσμού και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που προκαλούν βλάβες στο οικοσύστημα. Οι αλλαγές, έτσι, είναι τεράστιες και ίσως μη αναστρέψιμες. «Είναι δικός μου αυτός ο κόσμος», φωνάζει ο άνθρωπος χωρίς να βλέπει ότι κινδυνεύει να μείνει με τις στάχτες της αυτοκαταστροφής του. Μήπως έφτασε η στιγμή να συμφιλιωθεί ο άνθρωπος με τη φύση και τελικά με τον εαυτό του;

3. Διαμόρφωση στάσεων

Η επίλυση του προβλήματος του νερού (όπως και όλων των περιβαλλοντικών προβλημάτων) γίνεται μέσα από τη συνειδητοποίησή τους. Μόνο αν ο απλός πολίτης αντιληφθεί το μέγεθος του προβλήματος, θα δραστηριοποιηθούν οι πολιτικές ηγεσίες, οι οποίες ως τώρα έχουν επιδείξει ολιγωρία. Διότι η εμπειρία έχει δείξει ότι οι πολιτικοί είναι διατεθειμένοι να κάνουν μόνο εκείνα που οι πολίτες αποδέχονται.

4. Αειφορία – Βιωσιμότητα

Ο πλανήτης στέλνει εφιαλτικά μηνύματα. Τα λαμβάνουμε;

Στην περίοδο της υπερπαραγωγής και υπερκατανάλωσης με την αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων έχει διαταραχθεί η κανονικότητα του κλίματος. Έχουν προκληθεί κλιματολογικές μεταβολές που εκδηλώνονται με φυσικές καταστροφές και ακραία καιρικά φαινόμενα πρωτοφανούς διάρκειας και έντασης. Με τη συνεχή σπατάλη και υποβάθμιση της ποιότητας του νερού αν δε συνειδητοποιηθούμε και δε διεκδικήσουμε συμπεριφορές προσωπικής και συλλογικής ευθύνης, θα οδηγηθούμε στην παραπέρα κατασπατάληση των υδατικών αποθεμάτων που δεν είναι απεριόριστα. Τελικά η προσπάθειά μας όλη ήταν, αυτό το Περιβάλλον να είναι βιώσιμο τόσο για τους ίδιους όσο και για τις επόμενες γενιές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Το ρέμα του Δρυμού, (2004). Ανασύρθηκε στις 15 Μαρτίου 2004 από: <http://www.geocities.com/pdrimos>.
2. Καραστερίου Α., (1975), *Δρυμός*, Τυπογραφείο Α.Συνάπαλου.
3. Ελλάδα. Μύθοι και αλήθειες, (τεύχος Μαρτίου 2004), περιοδικό *National Geographic*
4. Παπαδημητρίου Β., (1998), *Περιβαλλοντική εκπαίδευση στο σχολείο*, Αθήνα Τυπωθήτω.
5. Εκπαιδευτικό πακέτο Π.Ε. W.W.F, *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο σχολείο*, Ίδρυμα Μποδοσάκη.
6. Cornell j., (1990), *Ας μοιραστούμε τη φύση με τα παιδιά*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής
7. Ματσαγγούρας Η., (2000), Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, Αθήνα Γρηγόρης.